

שפת אמת על התורה

עש"ק פ' משפטים, תשפ"ג

For sponsorship and dedication opportunities,
visit yukolleLA.com/donate

1. רש"י (שמות כא:א)

ואלה המשפטים - כל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים, ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני, אף אלו מסיני.

אשר תשים לפניהם - אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לא תעלה על דעתך לומר אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים עד שתהא סדורה בפייהם כמשנתה, ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו, לכך נאמר אשר תשים לפניהם, כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם:

לפניהם - ולא לפני גוים, ואפילו ידעת בדין אחד שהם דנין אותנו כדיני ישראל, אל תביאהו בערכאות שלהם, שהמביא דיני ישראל לפני גוים מחלל את השם ומיקר שם עבודה זרה להחשיבה...

שפת אמת שמות פרשת משפטים שנה תרלא

ברש"י מה ראשונים מסיני כו'. והלא כל המצות נאמרו בסיני. אך אא"ז מו"ר זצלה"ה הגיד עמ"ש רש"י ז"ל להבינם טעמי הדבר. למה זה אצל המשפטים. אך עיקר הרצון שידעו שאף המשפטים שמובנין עפ"י שכל האדם עכ"ז הם רק ע"י שכן רצונו ית'. וזהו הטעם שאסור לדון לפני גוים אף שדנין כישראל כי המשפט לאלקים וגם הטעם והסכמת השכל הכל ע"י שכן רצונו יתברך עכ"ד. וז"ש מסיני אף שמובן עפ"י שכל.

שפת אמת שמות פרשת משפטים שנה תרלה

...אך כי לאשר שכל האנושי משיג המשפטים לזאת צריכין חיזוק אמונה לזה. לידע כי אעפ"כ הם רק רצונו של הקדוש ברוך הוא כמ"ש המשפט לאלקים הוא. ופי' עפ"י הפסוק אתה כוננת מישרים שגם מה שנראה זה דרך ישר. הוא ע"י שכן רצונו של הקדוש ברוך הוא לכך יש עליו חן והכל מעידין על ישרו. ולכן צריך להיות השכל בטל אל הציווי של הקדוש ברוך הוא כנ"ל. ונראה שלכך עלה ע"ד משה רבינו ע"ה שלא להגיד לבנ"י הטעמים כי ירא שע"ז יהיו מחוסרי אמונה כנ"ל והקב"ה הבטיחו כי מוכנים בני ישראל לקבל הטעמים ושידעו שהכל מהקב"ה הוא כנ"ל. ובנ"י זכו לזה ע"י קבלת הדיברות שהקדימו נעשה לנשמע. ופי' זה שהי' חביב בעיניהם יותר לעשות רצונו ית' מנשמע שהוא השגת הטעמים כנ"ל. לכן זכו להשיג הטעמים ג"כ כנ"ל.

שפת אמת שמות פרשת משפטים שנה תרלו

במדרש ואלה מוסיף על הראשונים עשרת הדיברות כו' דאיתא מגיד דבריו ליעקב אלו עשרת הדיברות חקיו ומשפטיו לישראל זה המשפטים. והם ב' מדריגות זו למעלה מזו... כי מקודם צריך אדם לקיים מצות הבורא בלי חקירת השכל... אח"כ זוכין להשיג טעמי המצות והם המשפטים שהם עפ"י שכל... ז"ש ואלה כי לא שייך אלה כי אי"י להיות בפ"ע רק אם הוא בדרך תוספות על עבודת האדם אז יש לה קיום...

אמת ליעקב (פ' נח)

...לא סמכה התורה על הפשיטות שבדבר וביארה לנו את טעם האיסור. וטעם הדבר הוא משום שהבינה התורה את חולשת שכל האדם, דאם נסמוך על השכל והמשפט בלבד אז אם מפני איזה צורך יצטרך להרוג בן אדם אז יעות הוא את המשפט וימצא גם לזה טעמים הגונים, ולכן הזהירה התורה שכל רציחה ממעטת את צלם אלקים ואסורה, ודו"ק מזה כי בלי יראת שמים אי אפשר לסמוך על שכלו הישר של האדם.

תהילים קיט:סו

טוב טעם ודעת למדני פי במצותיך האמתית:

שפת אמת על התורה

עש"ק פ' משפטים, תשפ"ג

For sponsorship and dedication opportunities,
visit yukolleLA.com/donate

2. שפת אמת שמות פרשת משפטים שנה תרלב

...וכן במשפטים דכתיב אשר תשים לפניהם. פשוט י"ל שלפני הרגשות האדם ומעשה קטן או גדול. אף מחשבה ותנועה קלה. צריך להיות במשפט. אם הוא רצונו ית'. שיהי המשפטים שהם תורת השי"ת לפניהם ממש כנ"ל... וז"ש הווי מתונים בדין ממש להיות נמסר כל האדם בדין כנ"ל:

3. גמ' קידושין כב:

רבן יוחנן בן זכאי היה דורש את המקרא הזה כמין חומר: מה נשתנה און מכל אברים שבגוף? אמר הקדוש ברוך הוא: און ששמעה קולי על הר סיני בשעה שאמרתי כי לי בני ישראל עבדים - ולא עבדים לעבדים, והלך זה וקנה אדון לעצמו - ירצע.

שפת אמת שמות פרשת משפטים שנה תרלב

טעם הנרצע אחר שש אוזן ששמעה עבדי הם כו'. ולא בשעת המכירה. כי סבור הי' שיכול לקבל העבדות שלא ינתק עי"ז מעבדות של הקדוש ברוך הוא. ואחר שידע טעם עבדות בשר ודם שע"ז פורק עול מ"ש. אין לו לומר אהבתי כו'. אף כי לעיני בשר נראה להקל חומר העבירה ע"י ההרגל שדש בה. אבל באמת צריך להיות שונא יותר מי שיודע ומרגיש גודל החטא. וגם כי המוכר עצמו מפני דוחקו אין עליו חטא רק אם אינו רוצה אח"כ לצאת אף שנתנה לו תורה מקום לצאת בשש. נראה כי התחלת המכירה לא הי' באמת מתוך הדוחק ולכן נענש על התחלת המכירה:

4. שפת אמת שמות פרשת משפטים שנה תרמה

בפסוק וישלח כו' נערי בני ישראל פרש"י הבכורות. ויש להבין למה נק' נערי. הלא עפ"י הרוב הבכורות המה זקנים יותר מאחיהם שנולדו אח"כ. אך הענין הוא כי הבכורות יש בהם כח ההתחדשות ונקראו נערי. ולכן המה מיוחדים לעבודת השי"ת. וכן בבני ישראל נאמר נער ישראל דכתיב בני בכורי שהם דבקים תמיד בשורש ההתחדשות:

5. R. Soloveitchik and R. Shubow: A Eulogy Rediscovered, A Friendship Reexamined Hakirah, Vol. 30 (Summer 2021), pp. 48-9

Yes, man possesses an angelic quality, man must at certain times act, laugh, rejoice, grieve, cry, beg, pray, dream like a child. **If man matures completely, intellectually, emotionally, if soul, mind, will, sentiment ripen and reach the stage of adulthood abandoning the angel or the child along the highway they travel to maturity, man loses one of the basic attributes of humanity, and the image is impaired.** No matter how high a man rises, however mature the intellect becomes, however sophisticated one is, regardless of the thorough, complex training one received, however sharp, analytical and comprehensive his mind is, the non-critical, naïve, miserable and at the same time **happy child must never be forsaken. He must never die with the arrival of adulthood.**

Ibid., n52: See *Pleitat Sofreiheim* (pp. 158-60). The Rav describes the "strange polarity" which exists in the world of Jewish thought. It "sways like a pendulum between adulthood and childhood." The adult must always maintain and sustain the inner child, to truly experience growth and success in the search for greatness and Godliness. There, the Rav continues to describe the concurrent maturity and childlikeness of his father, R. Moshe, and his grandfather R. Chaim. See also the Rav's eulogy for Morris Borkum ("Rabbi Soloveitchik In Tribute to Morris Borkum")... I thank my dear friend, R. Ariel Diamond, for calling this eulogy to my attention and sharing his copy with me.